



# ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Спеціальна контрольна комісія з питань приватизації

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: (044) 255-43-19

№ 04-38/10-159/150601

" 13 " липень 2018 р.

N 04-1345 від 15.06.2018

Голові Рахункової палати України  
Пацкану В.В.

Щодо рішення Комісії від 12.07.2018

**Шановний Валеріє Васильовичу!**

Керуючись статтею 9 Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна», п.1, 2 Розділу II, п. 2, 3 Розділу IV Положення «Про Спеціальну контрольну комісію Верховної Ради України з питань приватизації», затвердженого Постановою Верховної Ради України від 24 червня 1993 року N3317-XII, надсилаємо для врахування в роботі рішення Спеціальної контрольної комісії Верховної Ради України з питань приватизації від 12 липня 2018 року «Звіт про роботу Фонду державного майна України та хід приватизації державного майна у 2017 році».

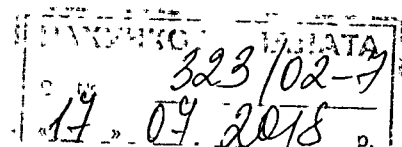
Додаток: рішення Комісії на 7 арк.

**З повагою,**

Перший заступник Голови Комісії

І.О.Лапін

вик. Гудова О.Ю.  
тел. 255-44-43



№323/02 від 17.07.2018



# ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Спеціальна контрольна комісія з питань приватизації

---

## Р І Ш Е Н Н Я

Звіт про роботу Фонду державного майна України та хід приватизації державного майна у 2017 році

м. Київ

«12» липня 2018 року

Заслухавши та обговоривши Звіт про роботу Фонду державного майна України, хід та результати виконання Державної програми приватизації у 2017 році (далі – Звіт), Комісія відмічає таке.

Звіт підготовлено на виконання частини другої статті 4 Закону України «Про Фонд державного майна України».

Законом України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» було встановлено планове завдання з надходження коштів від приватизації державного майна обсягом 17,1 млрд. грн.

У 2017 році Фонд державного майна України (далі - Фонд) перерахував до державного бюджету 5,361 млрд. грн., зокрема надходження від приватизації становили 3,376 млрд. грн. (19,7 % планового річного завдання), від оренди державного майна надійшло 1,06 млрд. грн. (66% планового завдання), перераховано дивідендів та частини чистого прибутку господарських товариств у розмірі 0,93 млрд. грн. (145% планового завдання).

Приватизовано 18 об'єктів великої приватизації. Сума надходжень – 3 112 млн. грн.

99,9 % (3,054 млрд. грн.) загальних надходжень від приватизації до Державного бюджету надійшли від продажу 5 об'єктів паливно-енергетичного комплексу, пакети акцій яких продавались на фондових біржах:

- ПАТ «Київенерго»
- ПАТ «ДТЕК Дніпрообленерго»
- ПАТ «ДТЕК Дніпроенерго»
- ПАТ «ДТЕК Західенерго»
- ПАТ «ДТЕК Донецькобленерго»

Ціна продажу цих об'єктів зросла порівняно з початковою у 1,2 рази.

Із 20 оголошених конкурсів з відкритістю пропонування ціни за принципом аукціону успішним виявився 1 конкурс: продано пакет акцій ПрАТ «Івано-Франківський локомотиворемонтний завод» за ціною 33,920 млн. грн.

Також, укладено 4 договори купівлі-продажу пакетів акцій (часток, паїв) на суму 130,75 млн. грн.

Приватизовано 134 об'єктів малої приватизації. Сума надходжень –121, 15 млн. грн.

Загалом Фондом у 2017 році приватизовано 156 об'єктів.

Проблеми, які гальмують процес приватизації:

1. Зрив термінів передачі органами управління підприємствами функцій з управління до Фонду у зв'язку із прийняттям рішенням про приватизацію цих підприємств.

2. Міністерствами та відомствами не було забезпечено<sup>1</sup> оперативне опрацювання проектів актів Уряду, підготовлених Фондом щодо об'єктів, які приватизуються за рішенням Кабінету Міністрів України. Наприклад, виникли проблеми з приватизацією таких підприємств:

- ДП «Дніпровський електровозобудівний завод»
- ДП «Завод «Електроважмаш»
- ПАТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія»

3. Несвоєчасне винесення на розгляд на засідання Кабінету Міністрів України поданих Фондом проектів актів Уряду призвело до відтермінування приватизації об'єктів та додаткових витрат з бюджету на проведення повторної оцінки (наприклад, ПАТ «Сумихімпром», Первомайська ГЕС, ПрАТ «Дніпровська ТЕЦ»).

4. Незавершення уповноваженими органами управління (Мінерговугілля, Мінекономрозвитку, Мінагрополітики) передприватизаційної підготовки 19 об'єктів.

5. Зволікання із внесенням змін до Закону України «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації» в частині його скорочення.

Від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення або прав на них, що перебувають у державній власності, на яких розташовані об'єкти, що підлягали приватизації, надійшло та перераховано до загального фонду державного бюджету 3,137 млн. грн. Завдання з надходження коштів від продажу земельних ділянок встановлено наказом Фонду від 30 січня 2017 року №135 в сумі 8,015 млн. грн. (група А – 2,400 млн. грн., група Д – 653, 27 тис. грн., група Ж – 83, 33 тис. грн.). План щодо надходження коштів від продажу земельних ділянок під об'єктами груп А, Д, Ж виконано на 39, 14%.

За інформацією Фонду основними проблемами, які перешкоджають процесу приватизації об'єктів державної власності груп А, Д, Ж, разом із земельними ділянками є:

- відсутність заяв на конкурс з відбору виконавців робіт із землеустрою;  
- відсутність правовстановлюючих документів на об'єкти нерухомості унеможливорює реєстрацію права власності на земельні ділянки та виготовлення документації із землеустрою, оскільки статтею 50 Закону України «Про землеустрій» встановлено, що складовою проекту землеустрою щодо відведення земельних ділянок є копії правовстановлюючих документів на об'єкти нерухомого майна, які розташовані на земельних ділянках (за наявності таких об'єктів).

Зазначені причини не можна вважати об'єктивними і вагомими для невиконання плану продажу земельних ділянок разом із об'єктами приватизації.

**Контроль за виконанням договорів купівлі-продажу.**

На 1 січня 2018 року на контролі органів приватизації перебувало – 812 договорів купівлі-продажу.

Перевірці підлягало 695 договорів, фактично перевірено - 695 договорів.

Невиконання умов встановлено за 81 договором (11,7% від загальної кількості фактично перевірених). Найбільш характерні порушення договірних умов стосуються договорів купівлі-продажу об'єктів незавершеного будівництва (порушення термінів завершення будівництва та введення його в експлуатацію, недотримання санітарних та пожежних норм, порушення в частині переоформлення права на земельну ділянку, ненадання документів, що підтверджують стан виконання договору, тощо).

За 4 договорами зафіксовано порушення в частині внесення інвестицій. Так, за договором купівлі-продажу пакета акцій ВАТ «Укртелеком» встановлено невиконання покупцем зобов'язань у частині внесення інвестицій в грошовій формі.

За позовом Фонду до ТОВ «ЕСУ», ПАТ «Державний експортно-імпорتنний банк України» про розірвання договору купівлі-продажу пакета акцій у розмірі 92,791 % статутного капіталу та повернення зазначеного пакета акцій у державну власність Рішенням Господарського м. Києва розірвано договір купівлі – продажу пакета акцій ВАТ «Укртелеком». ПАТ «Державний експортно-імпорتنний банк України» зобов'язано списати з рахунку ТОВ «ЕСУ» пакет акцій ВАТ «Укртелеком» розміром 92, 791 % статутного капіталу товариства на рахунок Держави Україна, вирішено стягнути пеню у розмірі 81,9 млн. доларів США ( станом на 10.05.2017 р. це становить 2,17 млрд. грн.).

За звітний період подано 486 позовних заяв, 148 апеляційних та 104 касаційні скарги.

У справах за участю Фонду і його регіональних відділень прийнято 378 судових рішень, 297 з яких на користь держави, 81 – не на користь держави.

Загальна сума поданих позовів становить 79,98 млн. грн.

Позови стосувались: розірвання договорів купівлі - продажу пакетів акцій (ВАТ «Укртелеком», ВАТ «Авіаційна компанія «Дніпроавіа»), визнання права власності за Державою та витребування майна (учбово - спортивна база «Спартак», інш.), стягнення заборгованості зі сплати дивідендів та частини чистого прибутку (стягнуто більш ніж 2 млн. грн.: ПАТ «Державна компанія «Національна мережа аукціонних центрів», ПАТ «Український науково-дослідний інститут технології машинобудування»).

Від оренди державного майна у 2017 році до державного бюджету надійшло 1,055 млрд. грн., що становить 66% планового завдання (1,6 млрд.грн.).

Із зазначеної суми 298,238 млн. грн. - це надходження від оренди цілісних майнових комплексів державних підприємств.

За інформацією Фонду, станом на 1 січня 2018 року обліковується 18906 чинних договорів оренди державного майна (станом на 01.01.2017 кількість договорів оренди становила 19162), з яких 79 – договори оренди цілісних майнових комплексів державних підприємств, 28 - цілісних майнових комплексів структурних підрозділів державних підприємств, 18488 – договори оренди нерухомого майна державних підприємств, 287 – державного нерухомого майна, що перебуває на балансі господарських товариств, 24 – окремого індивідуально визначеного майна, що перебуває на балансі господарських товариств.

У 2015 та 2016 роках у Фонді державного майна обліковувалося відповідно 20206 та 19162 договорів оренди державного майна. Суми річних надходжень становили 1 214,904 млн. грн. (план 544 млн. грн) та 1 028,558 млн грн (план 615 млн. грн.) або 223,3 та 167,25 відсотків річного плану відповідно.

Сума заборгованості орендарів перед державним бюджетом, що не сплачена більш як три місяці підряд станом на 01.01.2018 склала 125,3 млн. грн. Сума такої заборгованості станом на 01.01.2016 становила 102,1 млн. грн., станом на 01.01.2017 – 109,5 млн. грн. Тобто спостерігається тенденція щодо збільшення заборгованості по орендним платежам.

За результатами аудиту, проведеного Рахунковою палатою України щодо ефективності виконання повноважень органами державної влади стосовно забезпечення надходжень до державного бюджету орендної плати встановлено, що Фонд протягом 2015-2016 років і I півріччя 2017 року не забезпечив:

- прискорення оформлення та передачі в оренду державного майна;
- системного підходу до визначення переможців конкурсів на право оренди державного майна;
- вчасного реагування при виникненні заборгованості з орендної плати та достатнього рівня проведених заходів з оперативного контролю за їх погашенням, що призводило до постійного зростання заборгованості протягом усього досліджуваного періоду;
- проведення належної претензійно-позовної роботи зі стягнення заборгованості з орендної плати;
- своєчасного повернення орендованого майна після припинення дії договорів оренди до державної власності, що давало можливість орендарям користуватися державним майном певний проміжок часу;
- ефективного комплексного контролю за діяльністю регіональних відділень у сфері орендних відносин.

Також Рахункова палата України зазначає, що відсутність досконалого механізму прогнозування надходжень до державного бюджету орендної плати та методики прогнозування призвело до суттєвих перевиконань цих надходжень у 2015 і 2016 роках, а у зв'язку із завищенням планового завдання щодо їх сплати у 2017 році державний бюджет недоотримав близько 560 млн. грн.

Виконання рішень судів щодо стягнення заборгованості за користування державним майном здійснюється протягом тривалого проміжку часу та лише на підставі неодноразових звернень органів Фонду. Аналіз справ засвідчив, що органами Державної виконавчої служби не дотримувались процесуальні строки для винесення постанови про відкриття виконавчого провадження, направлялися постанови про відкриття виконавчого провадження до відома сторін та інших учасників виконавчого провадження всупереч встановленим законом строкам, безпідставно поверталися виконавчі документи без здійснення необхідних заходів щодо повного виконання рішення суду, зокрема, не вжиття достатніх заходів щодо розшуку боржника та його майна.

Крім того, на сьогодні чинна нормативно-правова база з питань оренди державного майна недосконала і застаріла, що не сприяє зацікавленості потенційних орендарів використовувати державне майно на умовах оренди і призводить до

затягування процесу укладення договору оренди на таке майно, призводить до втрат надходжень до державного бюджету орендної плати та зростання її заборгованості за вже чинними договорами.

Таким чином, Рахунковою палатою України, за результатами проведеного аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади щодо забезпечення надходжень до державного бюджету орендної плати за користування цілісними майновими комплексами та іншим державним майном, встановлено, що Кабінетом Міністрів України, Фондом державного майна України та уповноваженими органами управління об'єктами державної власності не створено дієвих організаційних відносин, пов'язаних з передачею в оренду майна державних підприємств, установ та організацій, майнових відносин між орендодавцями та орендарями щодо господарського використання державного майна та збільшення надходжень до державного бюджету орендної плати від надання такого майна в оренду.

Станом на 31.12.2017 року у реєстрі корпоративних прав держави було обліковано 501 господарське товариство, які мали частку держави у статутному капіталі. Фонд здійснює управління 315 об'єктами (62,87 % від загальної кількості), в тому числі з державною часткою від 50 до 100 % - 124 об'єктами.

Надходження від сплати дивідендів на корпоративні права держави, пені за несвоєчасно сплачені дивіденди та відрахування частини прибутку господарських товариств, що перебувають в управлінні Фонду та його регіональних відділень склали 929,253 млн. грн. та 3 391 USD.

Найбільшими платниками до державного бюджету дивідендів у 2017 році були: ПАТ «Турбоатом» (більш ніж 400 млн. грн.), ПАТ «ДТЕК Дніпроенерго» (285,6 млн.грн.), ПАТ «Центренерго» (151,4 млн.грн.), ПАТ «ДТЕК Дніпрообленерго» (58,9 млн.грн.), ПрАТ «Президент-готель» (5, 1 млн.грн.), ПАТ «Миколаївобленерго» (5,1 млн.грн.).

Слід звернути увагу, що попередніми рішеннями Спеціальної контрольної комісії Верховної Ради України з питань приватизації з аналогічного питання Фонду державного майна України пропонувалось забезпечувати обов'язкове включення аналізу результатів управління корпоративними правами держави в господарських товариствах, НАК та ДХК до річного Звіту про роботу ФДМУ та хід виконання Державної програми приватизації.

*Звіт про роботу ФДМУ та хід приватизації державного майна у 2017 році* знову не містить фінансово-господарських показників діяльності господарських товариств, повноваження з управління державними корпоративними правами яких здійснював Фонд, хоча зазначено, що за результатами аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств за 9 місяців 2017 року із 174 державних підприємств та господарських товариств з державною часткою більше 50% статутного капіталу 14 (або 8%) працювали ефективно, 20 (12%) – задовільно, 49 (28%) – неефективно, а по 91 (52%) суб'єкту з різних причин результати фінансово-господарської діяльності взагалі не оцінювалися.

Аналіз динаміки показників (як узагальнених так і в розрізі окремих суб'єктів) ліквідності, рентабельності, фінансової стійкості товариств з державною часткою, особливо від 50 до 100 %, давав би змогу об'єктивно оцінити ефективність управління корпоративними правами держави, а також зробити висновки щодо

доцільності перебування відповідних пакетів акцій у державній власності. Проте, вимоги Комісії з цього приводу проігноровано. А тому необхідно звернути увагу Фонду державного майна на невиконання рішення Спеціальної контрольної комісії Верховної Ради України з питань приватизації про необхідність забезпечувати включення аналізу результатів управління корпоративними правами держави в господарських товариствах, НАК та ДХК (хоча б за період 9 місяців відповідного року) до річного *Звіту про роботу ФДМУ та хід приватизації державного майна*.

Фондом здійснювалась робота з удосконалення та оновлення законодавства з метою приведення його норм відповідно до пріоритетів та стратегії розвитку держави щодо розпорядження, управління, роздержавлення та оцінки майна. Верховною Радою України 18.01.2018 року було прийнято, розроблений Фондом у співпраці з іншими міністерствами та відомствами Закон України «Про приватизацію державного і комунального майна», який кардинально змінює існуючі у цій сфері норми і правила процесу продажу не тільки об'єктів малої приватизації але й державних активів, які мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави.

**Враховуючи вищезазначене Комісія вирішила:**

1. Роботу Фонду державного майна України у 2017 році визнати незадовільною.
2. Звіт про роботу Фонду державного майна України та хід приватизації державного майна у 2017 році взяти до відома.
3. Рекомендувати Кабінету Міністрів України:
  - вжити вичерпних заходів для формування економічно-обґрунтованих планових завдань щодо надходження коштів до Державного бюджету від приватизації державного майна.
  - підготувати та подати до Верховної Ради України оновлений перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації відповідно до норм Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна».
4. Фонду державного майна України:
  - посилити контроль за виконанням рішень Спеціальної контрольної комісії Верховної Ради України з питань приватизації;
  - включати до річного Звіту про роботу Фонду та хід приватизації аналіз результатів управління корпоративними правами держави в господарських товариствах, наводити узагальнені показники по всіх господарських товариствах, повноваження з управління контрольними пакетами акцій яких здійснює Фонд державного майна України (хоча б за період 9 місяців звітного року);
  - забезпечити прозорість і відкритість процесу приватизації, що дасть змогу розширити коло потенційних покупців, мінімізувати ризики змови між учасниками аукціонів та збільшити надходження від приватизації до державного бюджету.
  - забезпечити продаж об'єктів приватизації разом із земельними ділянками, що підвищить інвестиційну привабливість об'єктів та збільшить надходження до Державного бюджету;

- проаналізувати ефективність нормативно-правового регулювання у сфері передачі державного майна в оренду та за результатами проведеного аналізу внести пропозиції щодо створення дієвих організаційних відносин у зазначеній сфері;

- прискорити подання на розгляд до Кабінету Міністрів України проекту Закону України «Про оренду державного і комунального майна» в новій редакції та врахувати зауваження Рахункової палати України при доопрацюванні зазначеного законопроекту, зокрема щодо врегулювання питання стягнення заборгованості з орендної плати;

- забезпечити обґрунтоване планування обсягу надходжень від орендної плати за користування державним майном;

- посилити контроль за діяльністю регіональних відділень Фонду державного майна України в частині передачі в оренду державного майна та сплатою орендних платежів;

- забезпечити належний рівень претензійно-позовної роботи щодо спірних відносин у сфері оренди державного майна та виконання прийнятих судових рішень.

5. Запропонувати Міністерству фінансів України опрацювати механізм прогнозування надходжень до державного бюджету орендної плати за користування державним майном та затвердити відповідну методику прогнозування.

6. Звернутись до Міністерства юстиції України з пропозицією щодо врегулювання в межах наданих повноважень ситуації стосовно стягнення заборгованості за користування державним майном, переданим в оренду.

7. Відповідно до Постанови Верховної Ради України «Про Контрольну комісію Верховної Ради України з питань приватизації» Комісії поінформувати Верховну Раду України про результати розгляду звіту про роботу Фонду державного майна України та хід приватизації у 2017 році.

8. Рішення Комісії надіслати Кабінету Міністрів України, Фонду державного майна України, Рахунковій палаті України, Міністерству фінансів України, Міністерству юстиції України.

**Перший заступник  
Голови Комісії**



**І.О. Лапін**

**Секретар Комісії**



**К.Г. Усов**